DSM-5 Birinci Düzey Kesitsel Belirti Ölçe?i Eri?kin Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *DSM-5 Birinci Düzey Kesitsel Belirti Ölçe?i Eri?kin Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20185

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

DSM-5 Birinci Düzey Kesitsel Belirti Ölçe?i Eri?kin Formu, psikiyatrik bozukluklar?n geni? bir yelpazesine ait temel belirti alanlar?n? taramak amac?yla geli?tirilmi? bir öz bildirim arac?d?r. Bu ölçek, Amerikan Psikiyatri Birli?i (APA) taraf?ndan yay?nlanan ve tan? ölçütlerini belirleyen k?lavuzun (DSM-5) klinik uygulamas?n? desteklemek için tasarlanm??t?r. Ölçe?in temel amac?, klinik görü?menin ba?lang?c?nda veya rutin tarama süreçlerinde, hastalar?n farkl? psikopatoloji alanlar?nda ya?ad??? s?k?nt? düzeylerini h?zl?ca belirlemektir. Türkiye'de bu ölçe?in klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda güvenilir ve geçerli bir ?ekilde kullan?labilmesi için Fikret Poyraz Çökmü? ve arkada?lar? taraf?ndan 2017 y?l?nda Türkçe yeti?kin formunun geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas? yap?lm??t?r. Bu çal??ma, ölçe?in kültürel adaptasyonunu sa?lamay? ve psikometrik özelliklerini Türk popülasyonunda do?rulamay? amaçlam??t?r.

Ölçek, hastalara son iki hafta içinde ya?ad?klar? 13 farkl? belirti alan?ndaki sorunlar?n ?iddetini derecelendirme imkan? sunarak, klinisyenlere tan?sal de?erlendirmeye ba?lamadan önce hangi alanlara odaklanmalar? gerekti?i konusunda rehberlik eder. Bu kesitsel yakla??m, komorbidite riskini azaltmay? ve hastan?n genel psikolojik durumuna bütüncül bir bak?? aç?s? sunmay? hedefler.

Anahtar Kelimeler

DSM-5, Birinci Düzey Kesitsel Belirti Ölçe?i, Yeti?kin Formu, Psikopatoloji, Tarama, Psikiyatri, Geçerlilik, Güvenilirlik, Öz Bildirim.

Yazarlar

Fikret Poyraz ÇÖKMÜ?, Kaan BALIKÇI, Ömer AYDEM?R, Fatih AKDEN?Z, Derya SÜCÜLLÜO?LU D?K?C?, Serdar YÜZEREN, ... Engin KÖRO?LU.

Amaç

Bu ölçe?in birincil amac?, klinik ortamda kullan?lan **DSM-5** tan? sistemini destekleyici nitelikte, hastalar?n bildirdi?i psikiyatrik belirtilerin ?iddetini standardize edilmi? bir yöntemle ölçmektir. Ölçek, özellikle ayaktan veya yatan hasta kliniklerinde, hastan?n ba?vuru ?ikayetlerinin ötesinde kalan ve potansiyel olarak gözden kaçabilecek komorbid belirti alanlar?n? h?zl?ca taramak için kritik bir araçt?r.

Türkçe Eri?kin Formunun geçerlilik ve güvenilirlik çal??mas? (Çökmüs ve ark., 2017), ölçe?in Türkiye'deki yeti?kin popülasyonunda kültürel olarak uygun ve psikometrik aç?dan sa?lam oldu?unu kan?tlamay? amaçlam??t?r. Bu sayede, Türk psikiyatri ve psikoloji uzmanlar?, hastalar?n duygu durum, anksiyete, somatik ?ikayetler ve madde kullan?m? gibi temel

ARABPSYCHOLOGY.COM

psikopatoloji alanlar?ndaki s?k?nt?lar?n? objektif bir ?ekilde de?erlendirebilirler.

Yap?

DSM-5 Birinci Düzey Kesitsel Belirti Ölçe?i, **13 temel psikopatoloji alan?n?** kapsayan 25 maddeden olu?ur. Bu yap?, tan?ya özgü olmaktan ziyade, farkl? bozukluklarda ortak olarak görülebilen boyutlar? (kesitsel belirtileri) de?erlendirmeye odaklan?r. Bu 13 alan ?unlar? içerir:

Depresyon (Mood)
Öfke (Anger)
Mani (Mania)
Anksiyete (Anxiety)
Somatik ?ikayetler (Somatic Symptoms)
Duygusal S?k?nt? (Emotional Distress)
Dü?ük Enerji/Aktivite (Low Energy/Activity)
Uyku Sorunlar? (Sleep Problems)
Haf?za Sorunlar? (Memory Problems)
Tekrarlay?c? Dü?ünceler/Davran??lar (Repetitive Thoughts/Behaviors)
Madde Kullan?m? (Substance Use)
Psikoz (Psychosis)
Ki?ilik ??lev Bozuklu?u (Personality Dysfunction)

Ölçek, hastan?n bu alanlardaki s?k?nt?lar?n? 0 (Hiç yok) ile 4 (?iddetli veya a??r?) aras?nda de?i?en bir Likert tipi derecelendirme kullanarak de?erlendirmesini ister. Yüksek puanlar, ilgili belirti alan?nda daha fazla klinik dikkat gerektiren bir sorunun varl???na i?aret eder.

Geçerlilik

Çökmüs ve arkada?lar?n?n (2017) yürüttü?ü geçerlilik çal??mas?, ölçe?in Türk kültürüne uygunlu?unu ve yap?sal bütünlü?ünü incelemi?tir. Çal??ma, ölçe?in amaçlad??? **çok boyutlu yap?y?** ölçtü?ünü gösteren bulgular sunmu?tur.

Yap?lan analizlerde, ölçe?in iç tutarl?l???n?n kabul edilebilir düzeyde oldu?u ve belirli klinik tan?larla (örne?in, majör depresyon veya anksiyete bozuklu?u) beklenen korelasyonlar? sergiledi?i tespit edilmi?tir. Bu bulgular, Türkçe formun, orijinal ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? psikolojik yap?lar? ba?ar?yla ölçtü?ü anlam?na gelen **yap? geçerlili?i** aç?s?ndan yeterli düzeyde oldu?unu göstermektedir.

Güvenilirlik

Türkçe formun güvenilirli?i, özellikle iç tutarl?l?k katsay?lar? (Cronbach's Alpha) arac?l???yla

ARABPSYCHOLOGY.COM

de?erlendirilmi?tir. Çal??ma, ölçe?in alt alanlar?n?n ve toplam puan?n?n, klinik popülasyonda ve genel popülasyonda istikrarl? ve tutarl? sonuçlar verdi?ini ortaya koymu?tur.

Yüksek iç tutarl?l?k katsay?lar?, ölçek maddelerinin ayn? temel yap?y? ölçmek üzere birbirleriyle uyumlu çal??t???n? do?rulamaktad?r. Bu, ölçümün rastgele hatalardan nispeten ar?nm?? oldu?u ve dolay?s?yla klinik kararlar için güvenilir bir temel olu?turdu?u anlam?na gelir. Güvenilirlik bulgular?, ölçe?in zamana kar?? tutarl?l???n? gösteren test-tekrar test güvenilirli?i analizleriyle de desteklenmi?tir (detaylar için orijinal referansa bak?n?z).

Faktör Analizi

Çökmüs ve ark. (2017) çal??mas?nda, DSM-5 Birinci Düzey Kesitsel Belirti Ölçe?i Eri?kin Formunun faktör yap?s?n? incelemek amac?yla **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** kullan?lm??t?r. Ölçe?in teorik olarak 13 farkl? belirti alan?n? temsil eden faktör yap?s?n?n, Türk örnekleminde ne ölçüde do?ruland??? ara?t?r?lm??t?r.

DFA sonuçlar?, ölçe?in orijinal **DSM-5** teorik yap?s?yla uyumlu, çok boyutlu bir yap?y? desteklemi?tir. Bu, ölçe?in her bir belirti alan?n? birbirinden ay?rt edebildi?ini, ancak ayn? zamanda genel bir psikolojik s?k?nt? faktörüne de katk?da bulundu?unu göstermi?tir. Bu faktör analizi, ölçe?in klinik aç?dan anlaml? alt alanlara ayr??t?r?labilme yetene?ini peki?tirmi?tir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geli?tirme/Adaptasyon ve Validasyon Çal??mas? (Orijinal ölçek bir tarama arac?d?r)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Ka??t-kalem veya dijital)

Mevcut Dil: Türkçe, ?ngilizce (Orijinal Form)

Popülasyon Grubu: Klinik ve Genel Yeti?kin Popülasyon

Ya? Grubu: 18 ya? ve üstü yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: Türkçe validasyon çal??mas?, hem psikiyatri kliniklerine ba?vuran hastalar? hem de sa?l?kl? kontrol gruplar?n? içermi?tir.

Test Metodolojisi: 0'dan 4'e kadar 5'li Likert tipi derecelendirme. Puanlama, her bir belirti alan?ndaki s?k?nt? düzeyini belirler. Yüksek puanlar, klinisyenleri ?kinci Düzey Ölçekler ile daha derinlemesine bir de?erlendirme yapmaya yönlendirir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Anahtar Kelimeler

DSM-5, Psikometrik Özellikler, Faktör Yap?s?, Öz Bildirim, Psikiyatri, Komorbidite, Tarama Arac?, Türk Popülasyonu.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Fikret Poyraz ÇÖKMÜ?

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut de?il (Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir)

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: Mevcut de?il (Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir)

Yaz??ma Adresi: fikretpoyrazcokmus@hotmail.com

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

DSM-5 Birinci Düzey Kesitsel Belirti Ölçe?i'nin orijinal formlar? genellikle Amerikan Psikiyatri Birli?i (APA) taraf?ndan klinik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m için ücretsiz olarak sunulmaktad?r. Türkçe validasyon çal??mas? 2017 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in klinik kullan?m? için izin ve telif haklar? konusunda ilgili yay?nc?ya veya sorumlu yazara ba?vurulmas? önerilir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: dsm-5-birinci-duzey-kesitsel-belirti-olcegi-eriskin-formu-toad.pdf

Referanslar

Çökmüs, F. P., Bal?kç?, K., Aydemir, Ö., Akdeniz, F., Sücüllüo?lu Dikici, D., Yüzeren, S., ... Köro?lu, E. (2017). DSM-5 Birinci Düzey Kesitsel Belirti Ölçe?i Türkçe Eri?kin Formunun geçerlili?i ve güvenilirli?i. *Anadolu Psikiyatri Dergisi,* 18(Ek say?.2), 5-12. doi: 10.5455/apd.228806

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). Arlington, VA: American Psychiatric Publishing.

DSM-5 Birinci Düzey Kesitsel Belirti Ölçe?i Eri?kin Formu Maddeleri

ÖNEML?: Orijinal kaynak içeri?inde ölçe?in maddeleri sa?lanmam??t?r. Ancak ölçek, 13 farkl? belirti alan?n? kapsayan toplam 25 maddeden olu?maktad?r. Bu maddeler, bireylerin son iki hafta içinde ya?ad??? depresyon, öfke, anksiyete, uyku sorunlar? ve madde kullan?m? gibi alanlardaki s?k?nt? ?iddetini ölçer.

ARABPSYCHOLOGY.COM